

แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา

GUIDELINES FOR PRIMARY SCHOOL IDENTITY BUILDING IN ORDER TO PROMOTE EDUCATION ORGANIZING QUALITY

เจตนิพัทธ์ ชูช่วย¹

ธีระ รุญเจริญ²

จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์³

ศรุตฯ ชัยสุวรรณ⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) กำหนดกรอบสาระของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา และประเมินความสอดคล้องระหว่างแนวทางกับคุณภาพการจัดการศึกษา (2) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ประโยชน์ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้น และ (3) ตรวจสอบยืนยันแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน ในสถานการณ์จริง โดยดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการสร้างอัตลักษณ์เป็นกรณีศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครบสามแล้ว จำนวน 12 โรงเรียน และจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อประมวลปัญหาและแนวทางในการแก้ไข ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน และ ตรวจสอบความสอดคล้อง (Item of Objective Congruence, IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และนำไปสร้างเป็น แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของแนวทางที่สร้างขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน และขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของแนวทาง ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของจังหวัดสงขลาทั้ง 3 เขตฯ ละ 15 โรงเรียน และแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และ ครูตัวแทน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน (โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย) รวมทั้งสิ้น 225 คน และนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบสาระของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ตามองค์ประกอบได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สถานศึกษา การนำอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียนซึ่งมีความสอดคล้องและมีความ เชื่อมั่นในระดับสูงมาก

2. ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏว่าแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีความเหมาะสม ความเป็น ไปได้ และประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน

3. ผลการตรวจสอบยืนยันแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน ปรากฏว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน

ดังนั้นการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ มีดังนี้ (1) อาศัยหลักความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์ หลักความร่วมมือของทุกคน ทุกฝ่าย หลักความสอดคล้องตามบริบทของโรงเรียน หลักความเป็นไปได้ และหลักความยั่งยืน (2) พัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้มี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอัตลักษณ์ ระดมความคิดและสร้างการมีส่วนร่วม ของทุกคน ทุกฝ่าย ตลอดจนเผยแพร่ ให้เป็นที่รับทราบ ทั่วไป ทั้งด้าน ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา (3) นำอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และการปฏิบัติในด้าน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (4) ดำเนินการประเมินผลของการใช้อัตลักษณ์ โดยการติดตามผลการดำเนินการ ผลของการใช้อัตลักษณ์ การนำผลมาปรับปรุงแก้ไข และเผยแพร่ต่อไป

คำสำคัญ : แนวทาง, การสร้างอัตลักษณ์, การส่งเสริม, คุณภาพการจัดการศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The research objectives were (1) to determine guidelines for promoting the primary school identity building and to evaluate the objective congruence index , (2) to evaluate the suitability, the possibility and the benefit of the guidelines and (3) to carry on confirmatory study on the found guidelines in real situation. Four steps were utilized, namely, Step I to identify problems of building school identity of the schools which quality assurances were evaluated by the office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization) and then the focus group discussion was taken place by 12 experts for collecting more problems and problems solving ; Step II to draft identity building guide- lines and was IOC evaluated by 5 specialists, and the met criteria items were taken to construct the guidelines evaluation questionnaire, including, the suitability, the possibility and the benefit towards education organizing; and Step III to carry on identity building guidelines confirmatory study by the top concerned school personnel with 225 persons who worked under the jurisdiction of the 3 primary education offices in Songkhla Province and the data were analyzed for finding frequency, percentage, and SD by SPSS for windows program.

The Findings

1. The identity building included principles, guidelines methods, procedures for philosophy, ideology, vision, missions, and school aims, guideline implementation and identify results evaluation with very high congruence and reliability.

2. As evaluated by the experts, there were found that all three evaluation criteria, including, suitability, possibility and benefit were rated “much”.

3. As well as the evaluation of the experts, there were found that all three evaluation criteria as evaluated by the confirmatory personnel in real situation were also rated “much”.

It could be concluded that identity building guidelines for promoting education organizing quality which were suitable, possible and beneficial were as follows: (1) using the principles of the consistency among determined factors, all concerned persons co-operation, school context, possibility and the principle of continuity, (2) developing the knowledge and understanding of the concerned personnel on identity building, carrying on brain storming of all persons and distributing the built identity and its implementing result, (3) carrying on the built identity for curriculum building, instruction and all other practices and (4) carrying on identity evaluation by following up activities, the result evaluation, modifying and distributing consequently.

Key words : guidelines, identity building, promoting, education quality and primary school.

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้และกระบวนการบริหารขององค์กรหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์กรอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความห่างไกลไม่ได้เป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ร่วมกัน ความจำเป็นในการพัฒนาองค์การให้มีศักยภาพ มีความสำคัญต่อความอยู่รอดและความก้าวหน้าขององค์กร ดังนั้นการท่าองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทุกคนจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้สามารถใช้ในการปฏิบัติงานให้ได้ดียิ่งขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2548) การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่พัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เริ่มจากการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี เพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยคู่กับสากล โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2547)

คุณภาพการศึกษาเป็นค่าที่ทุกฝ่ายในสังคมได้เรียกร้องให้ภาคการศึกษาของรัฐได้ดำเนินการพิจารณาทบทวนเป็นลำดับแรก ตามภารกิจที่รัฐบาลหรือสังคมไทยมอบหมายเหตุที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่า 1) ผลการดำเนินงานของภาคการศึกษาของรัฐที่ได้ไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพของเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาผ่านกระบวนการต่างๆ ที่รับผิดชอบ 2) ผลการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุมากกว่าการพัฒนาคน 3) กระบวนการจัดการเรียน การสอน กระบวนการบริหารการศึกษา และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไม่สามารถที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (ภานุวัฒน์ รักดีวงศ์, 2542)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2552-2559) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล เป็นฐานหลักของการพัฒนา เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคม มีคุณธรรม ภูมิปัญญา การเรียนรู้และเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนให้ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณภาพในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ได้กำหนดไว้ในระยะเวลา 9 ปี ถึง 12 ปี แต่เป็น “การศึกษาตลอดชีวิต” สำหรับประชาชนทุกคน (Education for All) เพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลในสังคมไทยได้รับการพัฒนาตามวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยงานมีความรับผิดชอบ การพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ โดย ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้โดยวิธีใดก็ได้ สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของประเทศให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันกับนานาชาติได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

การปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทุกฝ่าย ร่วมกันทำงาน เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ โดยใช้หลัก 4 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทย ซึ่งไม่ใช่เฉพาะต้องเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขเท่านั้นแต่จะต้องดำรงความเป็นไทยและรู้เท่าทันสถานการณ์ของโลกด้วย 2) พัฒนาคุณภาพครู 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 3 ดี คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีการทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่ม ปรับแนวทางการเรียนการสอนให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีรูปแบบที่หลากหลาย ยืดหยุ่น ความต้องการของบุคคลและชุมชน ใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น ยึดถือประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีครูเป็นผู้อำนวยการความสะอาด จัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน พร้อมทั้งฝึกทักษะกระบวนการ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ โดยสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรมในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทุกสถานที่ทุกเวลา (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2553)

การประกันคุณภาพการศึกษานั้น เป็นการประกันคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณธรรม มีทักษะความรู้ ความสามารถตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีผลสัมฤทธิ์ และสร้างความมั่นใจให้กับสังคมและผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพทุกด้าน แก่ผู้เรียนเป็นหลัก คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในรอบหนึ่งและรอบสองทั้ง 3 ระดับสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ และมาตรฐานที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาในแต่ละเรื่องล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาสังคม ยังขาดตัวบ่งชี้ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินที่มีรายละเอียดครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้ายังไม่พบหลักฐานอ้างอิงในเชิงเอกสารว่าได้นักวิจัยหรือหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการประเมินคุณภาพได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2553)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) ได้กำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม แต่สำหรับกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ ให้คำจำกัดความหมายถึงตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตคุณภาพของผู้เรียนตามปรัชญา ปณิธานวิสัยทัศน์พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน รวมทั้งความสำเร็จตามจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการสร้าง อัตลักษณ์ของโรงเรียน มาใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก

รอบที่สาม การประเมินในรอบที่ 1 เน้นการประเมินแบบอิงเกณฑ์ ในรอบที่ 2 เน้นการประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงตน ในรอบที่ 3 ความสำคัญอยู่ที่อิงเกณฑ์ ในอนาคตจะต้องเน้นการประเมินแบบอิงเกณฑ์ตัวชี้วัด ที่เป็นมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น ในการดำเนินการ แสวงหา วิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ได้การสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน

ในการประกันคุณภาพการศึกษารอบสาม สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของสถานศึกษาไว้ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ใหม่ โรงเรียนค่อนข้างมีความยุ่งยากในการดำเนินการสร้างอัตลักษณ์จึงทำให้มีปัญหามาก ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ที่ต้องอาศัยขั้นตอนและแนวทางที่เหมาะสม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และนำไปใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อกำหนดกรอบสาระของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน และประเมินความสอดคล้องระหว่างแนวทางกับคุณภาพการจัดการศึกษา
2. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่สร้างขึ้น
3. เพื่อตรวจสอบยืนยันแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนในสถานการณ์จริง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อมีส่วนในการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ครอบคลุมโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้ ด้านเนื้อหาสาระ ได้แก่ แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา และแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูตัวแทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งหมด 225 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดย

- (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- (2) ศึกษาจากกรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สามจำนวน 12 โรงเรียน
- (3) จัดประชุมกลุ่มสนทนาศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและประเมินแนวทางขั้นต้น โดย

- (1) กำหนดรายละเอียดของแนวทาง
- (2) ร่างแนวทางตามกรอบแนวคิด
- (3) ประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

- (1) สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของแนวทาง แล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผล
- (2) ดำเนินการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการโรงเรียน
- (3) สรุปและปรับปรุงแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบยืนยันแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนในสถานการณ์จริง

ผู้วิจัยใช้ผู้ตรวจสอบยืนยันแนวทางตามสถานการณ์จริง ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครบสามแล้ว และโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครบสาม ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูตัวแทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา เพื่อตรวจสอบยืนยัน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของแนวทาง โดยปรับปรุงแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของแนวทาง ที่พัฒนาขึ้นจาก ขั้นตอนที่ 3 นำไปเก็บข้อมูลและวิเคราะห์รายงานผล

ผลการวิจัย

1. กรอบสาระของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. หลักการกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ 2. วิธีการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามองค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน 3. การนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ 4. แนวทางการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียน
2. แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย (1) หลักการกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ (2) วิธีการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน (3) การนำแนวทางการสร้าง อัตลักษณ์ของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ และ (4) แนวทางการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ต่อการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับมากที่สุดด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวม

แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริม คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ประโยชน์	
	$\bar{X}$	การแปลผล	$\bar{X}$	การแปลผล	$\bar{X}$	การแปลผล
1. หลักการกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์	4.11	มาก	3.72	มาก	4.23	มาก
2. วิธีการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามองค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน						
2.1 แนวทางการสร้างปรัชญา	4.32	มาก	3.92	มาก	4.52	มากที่สุด
2.2 แนวทางการสร้างปณิธาน	4.07	มาก	3.67	มาก	4.17	มาก
2.3 แนวทางการสร้างวิสัยทัศน์	4.48	มาก	4.28	มาก	4.55	มากที่สุด
2.4 แนวทางการสร้างพันธกิจ	4.28	มาก	3.92	มาก	4.30	มาก
2.5 แนวทางการสร้างวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน	4.14	มาก	4.13	มาก	4.38	มาก
3. การนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติ	4.66	มากที่สุด	4.37	มาก	4.61	มากที่สุด
4. แนวทางการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.41	มาก	4.24	มาก	4.61	มากที่สุด
รวม	4.38	มาก	4.10	มาก	4.46	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านความเหมาะสม พบว่า โดยส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การนำอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านความเป็นไปได้ พบว่า มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ด้านประโยชน์ ของรูปแบบ พบว่าโดยส่วนมากมีความเป็นประโยชน์ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอยู่ในระดับมากยกเว้น การนำอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติ การประเมินผลอัตลักษณ์โรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ของผู้ตรวจสอบยืนยัน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับกับตารางที่ 1 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้ตรวจสอบยืนยันในสถานการณ์จริง โดยภาพรวม

แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียน	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ประโยชน์	
	$\bar{X}$	การแปลผล	$\bar{X}$	การแปลผล	$\bar{X}$	การแปลผล
1. หลักการกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์	4.33	มาก	4.17	มาก	4.35	มาก
2. วิธีการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามองค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน						
2.1 แนวทางการสร้างปรัชญา	4.23	มาก	4.07	มาก	4.25	มากที่สุด
2.2 แนวทางการสร้างปณิธาน	4.15	มาก	4.03	มาก	4.17	มาก
2.3 แนวทางการสร้างวิสัยทัศน์	4.26	มาก	4.13	มาก	4.27	มากที่สุด
2.4 แนวทางการสร้างพันธกิจ	4.23	มาก	4.11	มาก	4.27	มาก
2.5 แนวทางการสร้างวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน	4.15	มาก	4.99	มาก	4.14	มาก
3. การนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติ	4.33	มากที่สุด	4.12	มาก	4.27	มากที่สุด
4. แนวทางการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.16	มาก	4.00	มาก	4.17	มากที่สุด
รวม	4.24	มาก	4.09	มาก	4.25	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวม มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านความเหมาะสม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ด้านความเป็นไปได้ พบว่า มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. ด้านประโยชน์ ของรูปแบบ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ของแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการประเมินแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่สร้างขึ้นของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ตรวจสอบยืนยัน ในสถานการณ์จริง มีระดับการประเมินอยู่ในระดับเดียวกัน ทั้งความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ ของแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำแนกตามกลุ่มผู้ประเมิน

แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน	ระดับความเหมาะสม ($\bar{X}$)		ระดับความเป็นไปได้ ($\bar{X}$)		ระดับประโยชน์ ($\bar{X}$)	
	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ตรวจสอบ ยืนยัน	ผู้ทรง คุณวุฒิ	ผู้ตรวจสอบ ยืนยัน	ผู้ทรง คุณวุฒิ	ผู้ตรวจสอบ ยืนยัน
1. หลักการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน	มาก (4.11)	มาก (4.33)	มาก (3.72)	มาก (4.17)	มาก (4.23)	มาก(4.35)
2. วิธีการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน ตามองค์ประกอบ ได้แก่ปรัชญาปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ วัตถุประสงค์ของ การจัดตั้งโรงเรียน	มาก (4.26)	มาก (4.20)	มาก (3.98)	มาก (4.07)	มาก (4.38)	มาก(4.22)
3. การนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ไป สู่การปฏิบัติ	มากที่สุด (4.66)	มาก (4.33)	มาก (4.37)	มาก (4.12)	มากที่สุด (4.61)	มาก (4.27)
4. แนวทางการประเมินผลอัตลักษณ์ของ โรงเรียน	มาก (4.41)	มาก (4.16)	มาก (4.24)	มาก (4.00)	มากที่สุด (4.61)	มาก (4.17)
รวม	มาก (4.38)	มาก (4.24)	มาก (4.10)	มาก (4.09)	มาก (4.46)	มาก (4.25)

จากตารางที่ 3 แสดงว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนของทั้งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มผู้ตรวจสอบยืนยัน โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับผลการประเมินระดับเดียวกันทุกด้าน

1. ด้านความเหมาะสม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ด้านความเป็นไปได้ พบว่า ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. ด้านประโยชน์ พบว่า ประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของแนวทางการอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ปรากฏว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีความเหมาะสมในระดับมาก แสดงว่า ถ้าโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามแนวทางที่พัฒนาขึ้น ก็น่าจะเป็นประโยชน์และทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมาก แสดงว่า การดำเนินการตามแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน สามารถดำเนินการได้

ผลการประเมินประโยชน์ของแนวทางอยู่ในระดับมาก แสดงว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มีประโยชน์ในการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการศึกษาทั้ง 4 ขั้นตอนสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยหลักการ วิธีการที่ใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ตามองค์ประกอบได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน การนำอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระ ฐณูเจริญ.

(2545) ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนรับรู้การกระจายอำนาจการบริหารตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อการดำเนินการอย่างจริงจังมากนัก 2) โรงเรียนส่วนใหญ่โดยเฉพาะมัธยมศึกษาได้ดำเนินการด้านการปฏิรูปการจัดการศึกษา คือ ได้มีการทำรายงานการประเมินตนเองและจัดทำรายงาน และได้รับประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 3) ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการกระจายการศึกษา คือ ผู้บริหารจะยกประเด็นงบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ ไม่เพียงพอ ไม่ได้ยกประเด็นปัญหากระบวนการ และปัญหาผลผลิต 4) ผลงานของโรงเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ 5) การใช้คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนยังไม่สามารถทำได้มากนัก เพราะแนวคิดตามวัฒนธรรมปฏิบัติเดิม ขาดความรู้ ความสามารถและความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ 6) มีการยอมรับและเห็นด้วยกับการจัดการศึกษา ตามแนวปฏิรูปในระดับมาก แต่การดำเนินการยังไม่มากนัก ผู้วิจัยคิดว่าหากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันก็จะเกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายที่ต้องการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งนี้ การสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

2. จากการศึกษา สร้างและประเมินแนวทางขั้นต้น พบว่า แนวทางที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับการนำไปดำเนินการ และมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ต่อการสร้าง อัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิทวัส สัตยารักษ์. (2552) ทำวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า จาก 8 องค์ประกอบเดิมของการสร้าง แบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน หลังจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจัดองค์ประกอบใหม่และตั้งชื่อใหม่ 6 องค์ประกอบ ซึ่งพิจารณาค่าโอเคนั้นในแต่ละองค์ประกอบหลังจำกัดปัจจัยการใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก และหมุนแกนอโรโกนอล ด้วยวิธี แวริแมกซ์ พิจารณาได้ 6 องค์ประกอบ ที่มีค่าโอเคนามากกว่า1ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 47 ตัวบ่งชี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 64.51 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตอนที่ 1 ได้องค์ประกอบตัวบ่งชี้การสร้างแบรนด์ เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนที่ 2 ของการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน 6 องค์ประกอบใหม่ ประกอบด้วย 1) ความเป็นนานาชาติ 2) ด้านองค์การแห่งการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านการรับรู้ชื่อเสียง 4) ด้านอัตลักษณ์ 5) ด้านวัฒนธรรมองค์การ 6) ด้านสัมพันธภาพ ผู้วิจัยนำองค์ประหลักรทั้ง 6 ของการสร้าง แบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน สู่การพัฒนาแนวทางการสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน ในตอนที่ 2 ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการสื่อสารแบรนด์ของมหาวิทยาลัยเอกชน การประเมินแบรนด์ของมหาวิทยาลัยเอกชน การมุ่งเน้นแนวทางพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นนานาชาติ การพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเปลี่ยนแปลงและการกำหนดรูปแบบแบรนด์ของมหาวิทยาลัยและการกำหนดแนวทางต่างๆ ดังนี้ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างแบรนด์ 2) การจัดตั้งคณะกรรมการการสร้างแบรนด์ 3) โครงสร้างการสร้างแบรนด์ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ การโฆษณาทั้งภายในและภายนอกองค์กร 4) การสร้างแบรนด์ร่วมกับหน่วยงานภายนอก 5) การพัฒนาเครือข่ายและการสร้างแบรนด์ผ่านสื่อมวลชน 6) โครงการสำรวจความคิดเห็นและประเมินการรับรู้แบรนด์ และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินแบรนด์ 7) การจัดทำคู่มือการสร้าง แบรนด์มหาวิทยาลัย

3. จากการศึกษาการประเมินแนวทาง พบว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ หลักการนำแนวทางสร้างอัตลักษณ์ วิธีการที่ใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ตามองค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน การนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ไปสู่การปฏิบัติและแนวทางการประเมินผลอัตลักษณ์ของโรงเรียน สามารถนำไปใช้ในการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548)

ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพทั้งองค์กรของโรงเรียนขั้นพื้นฐานโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรในการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของโรงเรียนขั้นพื้นฐานด้านการนำองค์กรและการวางแผนแนวทาง มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ มีเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพอย่างชัดเจน แสดงถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนด้านระบบและกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระบบดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีความสามารถที่โดดเด่น ด้านทรัพยากรบุคคลและทีมงาน ได้แก่ แผนการพัฒนาบุคลากร การแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบอำนาจหน้าที่ให้กับหัวหน้าทีมคุณภาพ การมอบหมายหน้าที่ให้ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติราชการด้านการวิเคราะห์ การประเมินและการจัดการเรียนรู้ได้แก่ มีโครงสร้างองค์การอย่างเป็นระบบประเมินสภาพความต้องการทั้งระบบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีหน้าที่จัดการการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สาระหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและท้องถิ่นและด้านผลลัพธ์ของภารกิจ ได้แก่ ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและเคารพในสิทธิของผู้อื่น ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4. จากผลการตรวจสอบยืนยันในสถานการณ์จริงโดยผู้ตรวจสอบยืนยันได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูตัวแทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ปรากฏว่าแนวทางที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และประโยชน์ในระดับมาก นั้นแสดงว่าทั้ง 4 ด้าน สามารถนำมาเป็นแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน ที่เกิดจากการระดมความคิดจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร และชุมชน ตามลักษณะเด่นของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น จัดกิจกรรมขับเคลื่อน กำหนดตัวชี้วัด คุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น ตามแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ โดยใช้มิติที่ประชุมให้ ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม ตามองค์ประกอบได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ วัตถุประสงค์โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ ปิดประกาศ สิ่งที่คุณเรียนต้องปฏิบัติ และมอบหมายให้ครู บุคลากร นำไปปฏิบัติในชั้นเรียน และติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัด รายงานผลการประเมินอัตลักษณ์ของโรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับทราบ ส่วนที่เกิดผลดีต่อโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น

ดังนั้น แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ควรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้เป็นแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- (1) โรงเรียนควรนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ไปดำเนินการได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องและมีประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่น
- (2) โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในบริบทของโรงเรียน ชุมชน และสามารถนำเอาจุดเด่นของชุมชนมาจัดทำหลักสูตรและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน
- (3) โรงเรียนควรดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยคณะกรรมการเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรตั้งเป้าหมายไว้สูงสุด

เพราะล้วนแต่จะเกิดประโยชน์สำหรับผู้เรียนและคุณภาพของการศึกษา

(4) โรงเรียนควรดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ตาม ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนตามที่ได้กำหนดไว้

(5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำแนวทางที่พัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริงและจัดให้มีการประเมินแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

(6) โรงเรียนควรมุ่งเน้นการพัฒนา ครู บุคลากร ผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน นำเพื่อที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาผลกระทบจากการนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

(2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนในแนวทาง อื่นๆ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(3) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้น

(4) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโดยใช้อัตลักษณ์ของโรงเรียน

(5) ควรศึกษาวิจัยติดตามผลการนำอัตลักษณ์ของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติในมิติการประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2548). รายงานการประเมินโครงการผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ : กรณีศึกษา. รายงานการวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ภานุวัฒน์ รักติวงศ์. (2542). แนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษา.วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ : (2) : 34-41.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาโททางการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิจารณ์ พานิช. (2547). องค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้. เอกสารประกอบคำบรรยายการบริหารภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 1 สถาบันพระปกเกล้า.
- วิทวัส สัตยารักษ์. (2552). กลยุทธ์การสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน.ปริญญาโททางการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานรองรัฐมนตรีและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). คู่มือประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม. (พ.ศ.2554-2558). ฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2554.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ : สกศ. สิ่งพิมพ์. อภิลิทธิ์ เวชชาชีวะ. (มีนาคม 2553). งานสัมมนาขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2.

